

Enheten för operativ styrning av
social- och hälsovårdens informationsadministration (OPER)

4.2.2014

**ANVISNING FÖR SEPARATION AV PATIENTUPPGIFTER SOM UPPKOMMER INOM
SOCIALVÅRDEN FRÅN DATA SOM INGÅR I HÄLSOVÅRDENS PATIENTREGISTER OCH
PATIENTUPPGIFTER SOM SPARAS I DET NATIONELLA PATIENTDATAARKIVET**

Målgrupp: Sjukvårdsdistriktens regionala projektchefer, personer som ansvarar för Kanta-projekten inom hälsovårdens verksamhetsenheter

Giltighet: Anvisningen träder i kraft genast och gäller tills vidare

Föråldrad

Enheten för operativ styrning av
social- och hälsovårdens informationsadministration (OPER)

4.2.2014

SEPARATION AV PATIENTUPPGIFTER SOM UPPKOMMER INOM SOCIALVÅRDEN FRÅN DATA SOM INGÅR I HÄLSOVÅRDENS PATIENTREGISTER OCH PATIENTUPPGIFTER SOM SPARAS I DET NATIONELLA PATIENTDATAARKIVET

Det nationella Patientdataarkivet är hälsovårdens nationella datasystem som används via patientdatasystemen. Via Patientdataarkivet har övriga verksamhetsenheter inom sjukvården tillgång till patientuppgifterna.

Denna anvisning syftar till att förtydliga hanteringen av patientuppgifter, som uppkommer inom socialvården, inom hälsovården ur ett perspektiv som gäller handlingar som sparas i Patientdataarkivet. Anvisningen motsvarar situationen år 2013 och den specificeras vid behov. I anvisningen avser begreppet Patientdataarkivet det nationella Patientdataarkivet. I anvisningen beskrivs lagring av patienthandlingar och överlämning av patienthandlingar för lagring i Kanta-arkivet och överlämning av handlingar från Kanta. I övrigt kan patientuppgifter överlämnas enligt tidigare praxis med patientens samtycke, eller baserat på någon annan bestämmelse som berättigar till överlämning, till exempel inom den egna organisationens egna patientdatasystem.

Patientuppgifter som sparas i Patientdataarkivet samt användning och överlämning av dessa

I det nationella Patientdataarkivet sparas patientuppgifter som ingår i de patientregister som används av hälsovårdens verksamhetsenheter. De uppgifter som sparas i arkivet är tillgängliga för de övriga verksamhetsenheterna inom hälsovården, om patienten har gett sitt samtycke till användning av uppgifterna och inte har nekat till användningen av uppgifterna. Vid sjukvårdsdistriktets kommunala hälsovård, det vill säga inom området för det så kallade samregistret är uppgifterna tillgängliga om patienten har informerats om samregistret och patienten inte har nekat till användningen av uppgifterna. Patienten kan förneka överlämning gällande en viss verksamhetsenhet inom hälsovården, ett register eller ett besök/en avdelningsperiod (tjänstehändelse). Med register avses ett patientregister inom den offentliga hälsovården eller företagshälsovården. De patientuppgifter som uppkommer inom socialvården ingår inte i sjukvårdsdistriktets gemensamma patientdataregister inom den nationella hälsovården.

Patientuppgifter som uppkommer inom socialvården lagras inte i Patientdataarkivet

Patientuppgifter uppkommer även inom vissa av socialvårdens tjänster. Socialvårdens tjänster produceras utifrån socialvårdens lagstiftning och de patientuppgifter som uppkommer i tjänsterna omfattas av registret för tjänsten i fråga och inte av patientregistret vid hälsovårdens verksamhetsenhet. *Patientuppgifter som uppkommer inom socialvårdens tjänster lagras för tillfället inte i Patientdataarkivet.* Socialtjänster, som typiskt ger upphov till patientuppgifter, är till exempel fostrings- och familjerådgivning, en del av specialvårdstjänsterna för missbrukarvård och utvecklingsstörda samt anstaltsvård på ålderdomshem (har i regel definierats som anstaltsvård i enlighet med socialvårdslagen eller effektiviserad boendetjänst). I dessa av socialvårdens tjänster arbetar även yrkesmänniskor inom hälsovården som ger eller genomför medicinsk forskning och vård. De handlingar som utarbetas av yrkesmänniskor inom hälsovården och som gäller forskning och vård räknas till patienthandlingar. På dessa tillämpas de bestämmelser som gäller patientuppgifter. I de patientuppgifter som uppkommer som en del av genomförandet av socialtjänster är registerföraren det organ som ansvarar för socialvården.

Varför lagras inte patientuppgifter som uppkommer inom socialvården i Patientdataarkivet?

De patientuppgifter som uppkommer inom socialvårdens tjänster ska bevaras som sitt eget delregister i socialvårdens register för tjänsten i fråga. Detta måste göras eftersom hanteringen av

Enheten för operativ styrning av
social- och hälsovårdens informationsadministration (OPER)

4.2.2014

socialvårdens kunduppgifter avviker från hanteringen av patientuppgifter inom hälsovården. Till exempel är bestämmelserna kring konfidentialitet, lagringstider och överlämning av data olika. Separeringen av kund- och patientdata måste kunna genomföras såväl i lokala system och register som i de nationella registren och systemen, för att de olika hanteringsbestämmelserna ska kunna efterlevas.

Patientuppgifter som hör till socialvårdens register sparas *för tillfället* inte i Patientdataarkivet. Målet är emellertid att man i framtiden sparar även patientuppgifter som uppkommer inom socialvården i Patientdataarkivet, inte i den planerade arkivtjänsten för socialvården. För att patientuppgifter som uppkommer inom socialvården ska kunna sparas i Patientdataarkivet måste man utveckla bland annat hanteringen av samtycken och åtkomstövervakningen både i patientdatasystemen och Patientdataarkivet.

Vem får använda uppgifter i Patientdataarkivet?

Uppgifterna i Patientdataarkivet kan för tillfället endast överlämnas till övriga verksamhetsenheter inom hälsovården. För att överlämna patientuppgifter från ett register vid en verksamhetsenhet inom hälsovården till en enhet som producerar socialtjänster måste man ha ett explicit samtycke av kunden/patienten och det nuvarande Kanta-samtycket omfattar inte det innehåll eller de funktioner som behövs för dylik överlämning. Därför kan enheter inom socialvården för tillfället inte hämta patientuppgifter från Patientdataarkivet, även om det tekniskt sett är möjligt.

Separation av socialvårdens kunduppgifter från patientuppgifter i patientdatasystem

Separationen av socialvårdens register från register vid en verksamhetsenhet inom hälsovården kan göras i patientdatasystemen till exempel utifrån en avgränsning av enhet eller övrig visning. Eftersom det handlar om socialvårdens register kan man som visningskod använda övriga vyer än de nationella vyer som definierats för hälsovårdens handlingar. I strukturerna för socialvårdens kundhandlingar rekommenderas det att man använder socialvårdens dokumentspecifikationer som finns på www.thl.fi/sostiedonhallinta. Dessa specifikationer är inte ännu obligatoriska.

Lagring av hemvårdssammandrag i Patientdataarkivet

Även i kombinerad hemvård (hemservice och hemsjukvård) måste kund- och patientuppgifter separeras från varandra. Registret för den kombinerade hemvården regleras separat i den så kallade försökslagen. För hemservicens eller hemsjukvårdens del sparas i Patientdataarkivet i början av ibruktagningen anteckningar på sammandragsnivå (inom den regelbundna hemvården sammandrag av vårdarbetet eller läkares sammandrag). Sammandraget kan i sin helhet ingå i patientregistret, även om det vid sidan av hemsjukvården även omfattar uppgifter som hör till hemservicen. Om tjänsten endast utgörs av hemservice, och sammandraget endast omfattar uppgifter som rör hemservicen, ska sammandraget inte ingå i patientregistret. Om hemsjukvården har varit av tillfällig karaktär, kan även detta sammanfattas efteråt eller så kan alla anteckningar om varje besök införas i Patientdataarkivet på sammandragsnivå. Uppgifter som ska ingå i patientregistret sparas i Patientdataarkivet även när funktionellt kombinerad hemvård administrativt omfattas av socialtjänsterna.

Exempel på genomförande av samtycken och register inom socialvårdens tjänster

Dygnet runt-boendetjänst som hör till socialvården ges vid till exempel en "Boendetjänstenhet" eller motsvarande verksamhetsenhet. De kund- och patientuppgifter som uppkommer inom tjänsten utgör boendetjänstens register, till vars uppgifter de anställda vid enheten har tillgång. De uppgifter som registrerats vid enheten kan inte användas utanför enheten, till exempel på hälsocentralen utan kundens explicita samtycke.

Enheten för operativ styrning av
social- och hälsovårdens informationsadministration (OPER)

4.2.2014

Boendetjänstenhetens anställda kan vara till exempel läkare, hälso- eller sjukvårdare som inför patientdata gällande den medicinska vården och forskningen i boendetjänstens register. Socialanställda, socialhandledare och övriga yrkesmänniskor inom socialvården inför å sin sida socialvårdens kunduppgifter. Patientuppgifterna utgör sitt eget delregister i boendetjänstens register. Inga av de patientuppgifter som ingår i boendetjänstens register sparas för närvarande i Patientdataarkivet.

Nedan presenteras två exempel på hur läkarens anteckningar kan registerföras vid verksamhetsenheterna inom den kommunala socialvården. Exemplet visar en boendetjänstenhet, men samma logik kan tillämpas på övriga socialtjänster och arkiveringen av de patientuppgifter som uppkommer där. Exemplet beskriver en situation där man i samma fysiska utrymme producerar en tjänst inom hälsovårdens verksamhetsenhet och socialvården.

Exempel 1

I boendetjänstenhetens *lokaler* verkar en läkare som arbetar för en verksamhetsenhet inom hälsovården. Eftersom läkaren genomför vård- och forskningsarbete som baseras på hälsovårdslagen, och inte deltar i boendetjänsterna, hör de uppgifter läkaren antecknar till hälsovårdens patientregister och de införs i hälsovårdens register i Patientdataarkivet. Anteckningarna i boendetjänstenhetens kundregister ska ingå i boendetjänstens register, och de ska inte sammanvändas utifrån sjukvårdsdistriktets gemensamma patientregister i enlighet med sjukvårdslagen.

Eftersom läkarens uppgifter inte är anslutna till boendetjänsten, måste kunden eller dennes lagliga företrädare ge sitt explicita samtycke till att läkarens uppgifter överlämnas till de anställda vid boendetjänstenheten. Samtycke behövs även när man överlämnar uppgifter som antecknats av de anställda vid boendetjänstenheten till läkaren. Användningen av uppgifter som överskrider registergränserna förutsätter kundens eller dennes lagliga företrädares explicita samtycke om överlämningen av uppgifterna inte baseras på en bestämmelse i lagen. Samtycket kan även vara muntligt, men det måste antecknas i kund- eller patientuppgifterna.

I bilder:

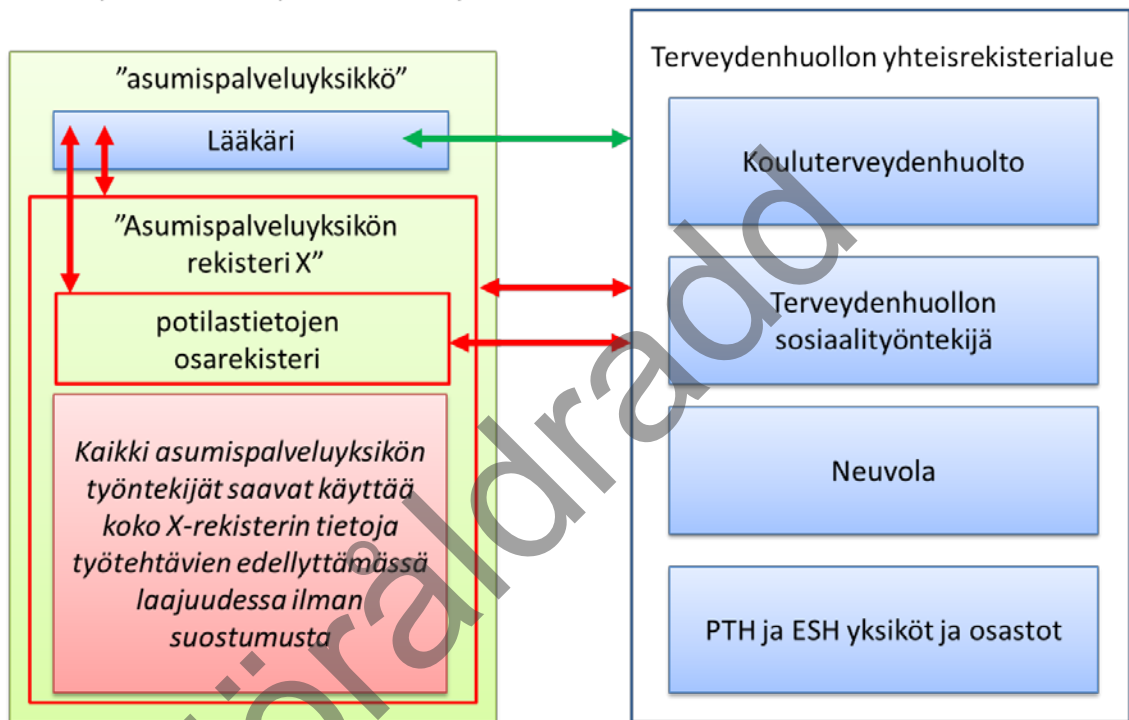

Enheten för operativ styrning av
social- och hälsovårdens informationsadministration (OPER)

4.2.2014

Esimerkki 1: Asumispalveluyksikön tiloissa käy tai toimii lääkäri, joka toimii terveydenhuollon palvelunantajana lukuun

Exempel 2

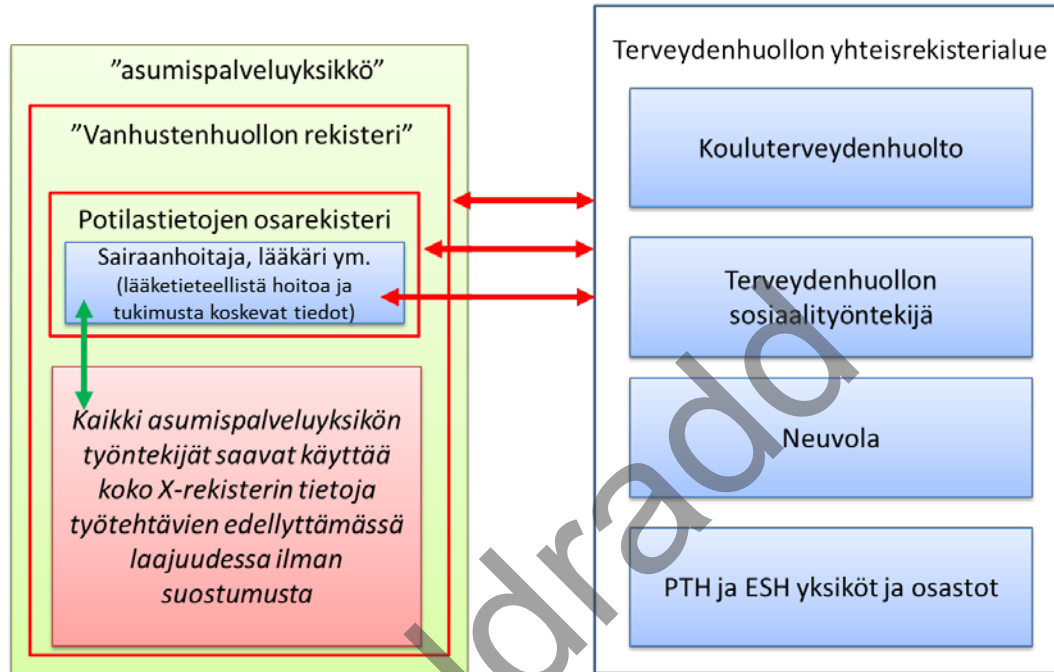
Sjukskötaren, läkaren eller någon annan yrkesmänniska inom hälsovården är anställd vid boendetjänstenheten och deltar i boendetjänsten. De anteckningar som görs av sjukskötaren gällande patientens medicinska vård eller forskning ska ingå i boendetjänstenhetens register, och mer specifikt i det delregister som omfattar patientuppgifterna. De personer som deltar i boendetjänsterna kan använda uppgifterna i boendetjänstenhetens register utan kundens separata samtycke. Överlämningen av uppgifterna till en verksamhetsenhet inom hälsovården, till exempel en hälsocentral, förutsätter emellertid kundens explicita samtycke.

Enheten för operativ styrning av
social- och hälsovårdens informationsadministration (OPER)

4.2.2014

Esimerkki 2: Asumispalveluyksikössä toimii terveydenhuollon ammattihenkilö, joka osallistuu asumispalvelun antamiseen

I följande stycken beskrivs tidigare ställningstaganden av dataombudsmannen och som ligger som grund för denna anvisning. Ställningstagandena i sin helhet finns på dataombudsmannens webbplats www.tietosuola.fi.

Specialomsorg om personer med utvecklingsstörning

I tjänster enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977) kan man enligt dataombudsmannens uppfattning anse att socialvårdens patientuppgifter och kunduppgifterna utgör ett gemensamt syfte (enheter vars tjänster ger upphov till både kund- och patientuppgifter). Detta beror på att man i speciallagen i fråga har reglerat både hälsovårds- och socialvårdstjänster som ingår i specialvården. Uppgifterna ingår i registret för specialomsorger om utvecklingsstörda. En del av uppgifterna i registret är socialvårdens kunduppgifter och en del är patientuppgifter. Dessa kan granskas inom samma register i den omfattning som krävs för arbetsuppgifterna. På patientuppgifterna i registret för specialomsorger om utvecklingsstörda tillämpas de bestämmelser som gäller patientuppgifter och på socialvårdens kunduppgifter de bestämmelser som gäller socialvårdens kunduppgifter.

Enheter som ger anstaltstjänster (t.ex. ålderdomshem) och boendetjänstenheter

I enlighet med 17 § i socialvårdslagen är den ansvariga myndigheten skyldig att ordna bland annat anstaltsvård och boendetjänster. Enligt dataombudsmannens uppfattning kan man för ett ålderdomshems del anse, att det gemensamma användningssyftet för socialvårdens kunduppgifter och patientuppgifterna är att ge anstaltsvård, varvid dessa inom ålderdomshemmet kan hanteras i den omfattning som krävs för arbetsuppgifterna. Motsvarande tolkning kan även tillämpas på sådana boendetjänster som ger upphov till patientuppgifter.

Enheten för operativ styrning av
social- och hälsovårdens informationsadministration (OPER)

4.2.2014

Hemvård (kombinerad hemservice och hemsjukvård)

I de flesta kommunerna har hemservicen och hemsjukvården slagits samman till en funktionell hemvård. Sammanslagningen kan ha skett utifrån försökslagen (socialvårdslagen 2 a kap. och folkhälsolagen 2a kap.) eller genom att på annat sätt kombinera tjänsterna.

I de kommuner som omfattas av försöket med kombinerad hemvård för äldre (socialvårdslagen 2 a kap. och folkhälsolagen 2a kap.) kan man utan kundens eller patientens samtycke upprätta ett gemensamt register för hemvården. I registret måste man ändå specificera vilka uppgifter som är patientuppgifter och vilka som är socialvårdens kunduppgifter. Dessutom kan man utgående från och i enlighet med lagstiftningen om försöket bland annat få uppgifter från och lämna uppgifter till hälsocentral utan kundens samtycke. Försökslagen berättigar även till att använda uppgifterna inom den kombinerade hemvården i den utsträckning uppgifterna kräver. De patientuppgifter som ingår i hemvårdsregistret enligt försökslagen ska sparas i Patientdataarkivet.

Om hemservicen och hemsjukvården har kombinerats funktionellt på annan grund än försökslagen, berättigar kombineringen inte till hämtning av registeruppgifter från ett annat register utan vederbörandes samtycke eller grund i lagstiftningen. Med kundens samtycke kan man emellertid skapa ett gemensamt register för hemservicen och hemsjukvården till den del det är funktionellt motiverat och nödvändigt. För de uppgifter som används gemensamt måste det framgå om de ingår i hemserviceregistret eller patientregistret enligt folkhälsolagen eller båda. Om uppgifterna används för att skapa ett helt nytt register för kombinerad hemvård, måste det framgå av de lagrade uppgifterna, vilka uppgifter som är socialvårdens kunduppgifter och vilka som är patientuppgifter.

Missbrukarvård

Vården av missbrukare är en i socialvårdslagen avsedd socialtjänst och ingår därmed i socialvårdens verksamhet. I enlighet med lagen om missbrukarvård måste man söra för ordnande av missbrukarvård. Uppgiften hör för socialvårdens del till socialnämnden och för hälsovårdens del till hälsonämnden.

På en missbrukarklinik kan det arbeta både yrkesmänniskor inom hälsovården och yrkesmänniskor inom socialvården. Användningsändamålet för de uppgifter som samlas in på missbrukarkliniken är att ge missbrukarvård, och uppgifterna bildar ett missbrukarvårdsregister. I detta register ingår både socialvårdens kunduppgifter och patientuppgifter till den del de utgörs av anteckningar som gjorts av en yrkesmänniska inom hälsovården som arbetar på missbrukarkliniken. Uppgifterna kan granskas inom missbrukarkliniken, eftersom uppgifterna används för samma ändamål. För uppgifterna vid missbrukarkliniken är registerföraren det organ som ansvarar för socialvården samt dess underordnade missbrukarklinik.

Hälsocentralen ger hälso- och sjukvård i enlighet med folkhälsolagen. Missbrukarvården baseras på lagen om missbrukarvård. Registerföraren för hälsocentralens patientuppgifter är hälsocentralen. Hälsocentralens kunduppgifter utgör hälsocentralens patientregister.

Dataombudsmannen har ansett att uppgifterna i missbrukarklinikens A-kliniktidning inte är synliga för läkarna vid hälsocentralen. På motsvarande sätt borde inte hälsocentralens patientuppgifter vara synliga för de anställda vid missbrukarkliniken. Om uppgifterna är synliga innebär det att de överlämnats till en extern part. Det handlar om olika enheters och olika registerförares uppgifter.

Enheten för operativ styrning av
social- och hälsovårdens informationsadministration (OPER)

4.2.2014

Enhetschef Vesa Jormanainen

Projektchef Anna Kärkkäinen

Distribution Sjukvårdsdistriktens regionala projektchefer
Kommuner/registratorskontor
Kommunförbundet
THL/OPER
Folkpensionsanstalten
Dataombudsmännens byrå
Social- och hälsovårdsministeriet

Förändrad